

om den i marts 1917 på Færøernes iværksatte folkeadresse, bestemt for et fremmed lands regering.

Kommissionen blev nedsat den 5. juli 1918 og afgav beretning i januar 1920.

- b) Kommissionen til undersøgelse af samtlige politiske og militære forhold, som kan tjene til bedømmelse af, hvorvidt der er grundlag for at gøre ansvar gældende over for ministre eller andre særlig ansvarlige i forbindelse med Danmarks besættelse af tyske tropper den 9. april 1940.

Kommissionen blev nedsat den 15. juni 1945 og afgav betænkning i oktober samme år. Kommissionen ophørte med sin virksomhed som følge af, at folketinget blev opløst. Efterfølgende blev der nedsat to yderligere kommissioner, hvis arbejde blev afsluttet i juni 1948.

I tilknytning til de parlamentariske kommissioner blev der udpeget en undersøgelsesdommer med den opgave som bistand ved opfyldelsen af disses hverv at foretage sådanne undersøgelser og afhøringer, som kommissionerne fandt det nødvendigt at lade foretage ved en ret.

3. Kommissionsdomstole.

Efter retsplejelovens § 21, stk. 1, vedbliver regeringens ret til at anordne ekstraordinære retter indtil videre i sit nuværende omfang. Der kan således administrativt nedsættes undersøgelsesretter – de såkaldte kommissionsdomstole – der dog i overensstemmelse med bestemmelsen i grundlovens § 61 kun kan udføre undersøgelser og ikke tillægges dømmende myndighed.

Undersøgelsesretter nedsættes ved kongelige resolution udfærdiget gennem justitsministeriet. De skal efter retsplejelovens § 43, stk. 5, beklædes af personer, der opfylder de almindelige betingelser for at blive udnævnt til dommer, og så vidt muligt skal der beskikkes faste dommere. Retterne skal anvende retsplejelovens almindelige regler, herunder reglerne om vidnepligt og begrænsninger heri. Retternes afgørelser af processuel karakter kan påkæres direkte til højesteret.

Efter 1945 ses der – udover den domstol, der blev nedsat for at yde bistand til de parlamentariske kommissioner efter besættelsen, jfr. ovenfor under pkt. 2 – at have været nedsat følgende kommissionsdomstole:

- a) Kommissionsdomstolen til gennemførelse af de undersøgelser og afhøringer, som fandtes fornødne til konstatering af, hvorvidt der i oplysninger om danske tjenestemænds forbindelse med D.N.S.A.P.s juridiske råd måtte findes grundlag for at gøre ansvar gældende mod nogen.

Domstolen blev nedsat den 6. august 1948 og fik senere udvidet sit kommissorium. Den afsluttede sit arbejde i december samme år.

- b) Kommissionsdomstolen til gennemførelse af de undersøgelser og afhøringer, som skønnedes fornødne for at tilvejebringe klarhed med hensyn til, hvad der måtte ligge til grund for nogle af flere domfældte og varetægtsfanger fremsatte anbringender om, at medlemmer af politiet, militærpersoner og andre havde haft forbindelse med eller ført forhandlinger om samarbejde med besættelsesmagten eller personer eller organisationer knyttede til denne.

Domstolen blev nedsat den 23. september 1948 og afsluttede sit arbejde i februar 1949.

- c) Kommissionsdomstolen til gennemførelse af de undersøgelser, som skønnedes fornødne til at bringe klarhed over forholdene i forbindelse med istandsættelsesarbejde i bl. a. Nymindegab-lejren, herunder hvorvidt hærens bygningstjeneste og et af denne nedsat udvalg måtte have udarbejdet vildledende materiale.

Domstolen blev nedsat den 21. november 1949 og fik senere udvidet sit kommissorium. Den afsluttede sit arbejde i august 1952.

- d) Kommissionsdomstolen til gennemførelse af de undersøgelser, som skønnedes fornødne for at bringe klarhed over forholdene vedrørende branden og eksplosionen på Holmen den 23. november 1951 og tilvejebringe alle oplysninger, der kunne være af betydning ved